

Soru-Cevap

İslam’da Devletin Benimsemesi Gereken İki Nakit Altın ve Gümüştür

Muhammad Ishak’a

Soru:

Esselamu Aleykum ve Rahmetullahi ve Berekâtuh.

Allah sizi mübarek kılsın ve Allah sizi korusun ey Şeyhimiz.

Soru: Endonezya ülkemizdeki bazı düşünürler, altın ve gümüşün nakit olarak kullanılmasına geri dönülmesini reddediyorlar ve Ömer İbn Hattab’ın deve derisinden dirhem üretilmesine niyet ettiğine dair delilden dolayı şeriatın özel nakit kullanılmasını emretmediğini söylüyorlar. Bu görüş doğru mudur? Allah sizi hayırla mükafatlandırsın.

Cevap:

Ve Aleykumselam ve Rahmetullahi ve Berekâtuh.

1- Altın ve gümüşün İslam’da devletin benimsemesi gereken iki nakit olduğuna dair şerî delilleri açıkladık ve bu husustaki sözü, İktisadi Nizam ve Hilafet Devleti’nde Maliye adlı kitaplarda detaylandırdık... Aynı şekilde meseleyi, Anayasa Mukaddimesi kitabının ikinci cildinin “167.” Maddesinde ve şerhinde açıkladık... Şimdi size, açıklığa kavuşması ve netleşmesi için Anayasa Mukaddimesi’nde bu hususla ilgili geçenleri aktarıyorum:

(Madde-167: Devletin parası, gerek sikkeli gerek sikkesiz olarak altın ve gümüştür. Devletin bu ikisinden başka nakit çıkartması caiz değildir. Devletin, hazinesinde denk miktarda altın ve gümüş karşılığı olması koşuluyla, altın ve gümüş yerine başka bir şey çıkarması caizdir. Dolayısıyla altın ve gümüşten tamamen denk mukabilleri varsa, devletin bakır, bronz, kağıt veya benzerini çıkartıp bunları kendi ismiyle sikkeli nakit basması caizdir.

İslam, alış-veriş ve icara hükümlerini belirlerken malın mübadelesi veya emeğin ve faydanın mübadelesi için mübadelenin esasına binaen gerçekleşmesinin farz olduğu belirli bir şey belirlememiştir. Bilakis mübadelede karşılıklı rıza olduğu sürece mübadeleyi herhangi bir şeyle gerçekleştirmede insanı serbest bırakmıştır. Mesela bir insanın dikiş öğretmesi karşılığında bir kadınla evlenmesi, fabrikada bir ay çalışma karşılığında bir araba alması ve belirli miktarda şeker karşılığında bir kişinin yanında çalışması caizdir. Böylece şeriat, alış-veriş ve icara ile ilgili delillerin genel olmasından dolayı dilediği şeyle mübadele yapmakta insan oğlunu serbest bırakmıştır: وَأَحَلَّ اللَّهُ الْبَيْعَ “Allah, alış-verişi helal kıldı.” [Bakara 275] Yani bir şeyi herhangi bir şeyle demektir. Hadis ise şöyledir: أَعْطُوا الْأَجِيرَ أَجْرَهُ قَبْلَ أَنْ يَجِفَّ عَرَقُهُ “Ücretliye teri kurumadan ücretini verin.” [İbn Mâce tahrir etti.] Yani çalışan bir kimse, ücret her ne olursa olsun işini yaptığında ücreti ödenir demektir. Ayrıca mübadelesi yapılan bu şeyler, birer fiil değildir ki bunlarda aslolan mukayyetlik olup bunların mubah olması bir delili gerektirsin. Bilakis bunlar, birer şeydir. Şeylerde aslolan ise tahrim delili bulunmadıkça mubahlıktır. Bu şeyleri haram kılan bir delil varit olmamıştır. Binaenaleyh gerek satmak gerek almak gerek hibe etmek gerek mübadelede bulunmak yoluyla olsun bunlarla şeri muamelede bulunmak caizdir... Bunlarla mübadelede bulunmayı haram kılan bir nassın bulunması müstesna. Buna göre malın nakit ile aynı şekilde nakdin mal ile mübadelesi mutlak olarak mubahtır. Ancak nakdin nakit ile mübadelesinin özel hükümleri vardır. Dolayısıyla bu

hükümlerle mukayyet olmalıdır. Aynı şekilde haklarında haramlılığına dair nâssın varit olduğu mal ile emeğin dışında emeğin nakit ve nakdin emekle mübadelesi de mutlak olarak mubahtır. Buna göre nakdin birimi her ne olursa olsun malın belirli bir nakit birimi ve aynı şekilde emeğin belirli bir nakit birimi ile mübadele edilmesi mutlak olarak mubahtır. Zira bu nakit biriminin ister kağıt/banknot nakit gibi hiçbir mukabili olmasın ister doküman kağıt nakit gibi altından nisbi mukabili olsun isterse naibi kağıt nakit gibi altın ve gümüşten tamamen değerine denk mukabili olsun bunların hepsi ile mübadele yapılması sahih olur. Bundan dolayı malın veya emeğin herhangi bir nakit birimi ile mübadelesi sahih olur. Dolayısıyla Müslüman bir kimsenin, herhangi bir nakitle satması, alması, kiralaması ve ücretli olması caizdir.

Ancak devlet, hükmettiği beldeler için belirli bir nakit birimi çıkarmak istediğinde zekat, mübadele, faiz ve benzerleri gibi aslen malla ilgili şeri hükümleri veya diyet, çalınan malın miktarı ve benzerleri gibi mala sahip olan kişi ile ilgili hükümleri uygulamalıdır. Dolayısıyla herhangi belirli bir nakdi çıkarmada serbest değildir. Bilakis belirli bir nakit birimi çıkarmak zorunda olup hiçbir şekilde bunun dışında nakit çıkarması caiz değildir. Zira şeriat, nâssın getirdiği belirli cinste belirli bir nakit birimi belirlemiştir. Dikkat edin! O, altın ve gümüştür. Dolayısıyla devlet, bir nakit çıkarmak isterse bu nakdin sadece altın ve gümüş olması ile mukayyettir. Dolayısıyla da şeriat, dilediği herhangi bir türden istediği nakdi çıkarmakta devleti serbest bırakmamıştır. Bilakis belirli nakit birimlerinde bir nakit çıkarmak istediğinde devletin kendisi için çıkaracağı nakit birimlerini belirlemiştir ki bunlar, sadece altın ve gümüştür. Bunun delili şudur ki İslam, altın ve gümüşü değişmez sabit hükümlere bağlamıştır. Mesela diyeti farz kılarken bunun için altından muayyen bir altın miktarı belirlediği gibi hırsızlıkta el kesmeyi vacip kılarken de el kesmeyi gerektirecek miktarı altın olarak belirlemiştir. Nitekim Sallallahu Aleyhi ve Sellem, Yemen halkına yazdığı mektupta şöyle buyurmuştur: **“Mümin bir canın (diyeti) yüz devedir. Gümüş sahipleri içinse bin dinardır.”** [İbn-u Kudame, Amr İbn-u Hazm'ın Allah'ın Rasulü Sallallahu Aleyhi ve Sellem'in Yemen halkına yazdığı mektuptan rivayet ettiğine göre el-Mugni'de zikretti.] Nesai'nin Allah'ın Rasulü Sallallahu Aleyhi ve Sellem'in Yemen halkına yazdığı mektup hakkındaki rivayetinde ise (أهل الورق) **“gümüş sahipleri”** ifadesi yerine (وعلى أهل الذهب ألف دينار) **“altın sahiplerine bin dinar”** ifadesi geçmiştir. Yine Sallallahu Aleyhi ve Sellem, şöyle buyurmuştur: **“Dört ve dört dinardan fazla olmadıkça hırsızın eli kesilmez.”** [Muslim, Aişe Radiyallahu Anha kanalıyla tahrir etti.] İşte belirli hükümlerin dinar, dirhem ve miskal ile sınırlandırılması, dinarı altın ve dirhemi gümüş ölçüsü ile şeylerin ve emeğin değerinin kıyas edileceği nakit birimi haline getirmektedir. Dolayısıyla bu nakit birimi, hem nakit hem de nakdin esası olmaktadır. Dolayısıyla da şeriatın, şeri hükümleri altın ve gümüşe bağlamasının bu hükümler nakitle ilgili olduğunda bir nâss olması, nakdin sadece altın ve gümüş olduğuna dair bir delildir. Ayrıca Allah Subhanehu ve Teala, nakdin zekatını vacip kılarken bunu sadece altın ve gümüşte vacip kılmış ve bunun nisap miktarını altın ve gümüş olarak belirlemiştir. Dolayısıyla nakdin zekatının altın ve gümüş olarak takdir edilmesi nakdin altın ve gümüş olduğunu belirlemektedir. Yine sadece nakit muameleleri hakkında gelen sarfla (para değiştirmekle) ilgili hükümler, sadece altın ve gümüş hakkında geldiği gibi İslam'daki mevcut mali muamelelerin hepsi de sadece altın ve gümüşe göre gelmiştir. Sarf ise ya paranın aynı para ile ya da başka bir para ile olmak üzere paranın para ile satın alınmasıdır. Diğer bir ifade ile nakdin nakit ile satın alınmasıdır. Şeriatın, sarfın -ki sırf nakdî bir muameledir- sadece ve ancak altın ve gümüşle olacağını belirlemesi ise nakdin sadece altın ve gümüş olması gerektiğine dair açık bir delildir. Nitekim Aleyhissalatu ve's Selam şöyle buyurmuştur: وَيَبِغُوا الذَّهَبَ بِالْفِضَّةِ وَالْفِضَّةَ بِالذَّهَبِ كَيْفَ شِئْتُمْ **“İstedığınız şekilde gümüş karşılığında altın ve altın karşılığında gümüş satın.”** [Buhari, Ebi Bekre kanalıyla tahrir etti: Muslim, Ubade İbn-u Samit kanalıyla bir benzerini tahrir etti.] Yine Aleyhissalatu ve's Selam şöyle buyurmuştur: **“Altını gümüş ile değiştirmek peşin olmadıkça ribadır.”** [Ömer kanalıyla muttefekun aleyh.] Bunun da ötesinde Rasul Sallallahu Aleyhi ve Sellem, nakit olarak altın ve gümüşü belirledi ve sadece bu ikisini mal ile emeğin ölçüsünde müracaat edilecek nakdî ölçü yaptı. Muameleler bu ikisinin esasına göre yapılmaktaydı. Keza okka/kıyye, dirhem, danik, kırat, miskal ve dinarı bu nakit için birer ölçü yaptı. Bunların hepsi,

Nebi Sallallahu Aleyhi ve Sellem'in zamanında meşhur ve malum olup insanlar bunlarla muamele yapmaktaydı ve Aleyhissalatu ve's Selam'ın da bunu ikrar ettiği sabit olmuştur. Sahih hadislerde sabit olduğu üzere altın ve gümüş, tüm alış-verişlerde ve nikahlarda vaki olmaktaydı. **Dolayısıyla Rasul'ün nakdi altın ve gümüş yapması, şeriatın bazı şeri hükümleri sadece bu ikisine bağlaması, nakdin zekatının bu ikisine hasredilmesi, sarfın ve mali muamelelerin bu ikisine hasredilmesi; işte tüm bunlar, İslam'da nakdin sadece altın ve gümüş olduğuna dair açık bir delildir.**) Anayasa Mukaddimesi kitabından aktarılanlar bitti.

2- Hakeza İslam'da devletin benimsediği nakdin, altın ve gümüş olduğuna ve bunun dışında bir nakit benimsemediğine delâlet eden birçok şerî delillerin olduğunu görüyoruz. Bununla birlikte Nebi Sallallahu Aleyhi ve Sellem'in bu iki nakdi onaylaması bile tek başına İslam'da nakit konusundaki şerî hükmü ispat etmek için yeterlidir. Ancak şeriatın, Rasul Aleyhissalatu ve's Sellem'in onaylamasıyla sınırlı kalmayıp bilakis bunun da ötesine geçerek riba, zekat, diyet ve benzeri konular hakkında da deliller getirmesi, şerî hükümler var olduğu sürece, yani kıyamet gününe kadar şer'an nakdin, altın ve gümüş madenlerinin (sikkelerinin) olacağına delâlet etmektedir. Dolayısıyla şer'an bu ikisinin dışındaki bir nakdin benimsenebileceğini söylemek için bir yol yoktur...

3- Ömer Radiyallahu Anh'dan, deve derilerinden dirhemler benimsenmesine niyet etmesiyle ilgili rivayet edilene gelince; bu, bizim takip ettiklerimize göre şu iki yoldan varit olmuştur:

- Belâzuri, Futuhu'l Buldan adlı kitabında (3/578) şunu rivayet etmiştir; bize Amr en-Nâkıd'ın şöyle dediği rivayet edildi: Bize İsmail İbn İbrahim'in şöyle dediği rivayet edildi: Bize, Yunus İbn Ubeyd'in Hasan'dan şöyle dediği rivayet edildi: Küfür ehlinde olan insanlar, bu dirhemlin insanlar arasındaki konumun öğrendiler, bu yüzden onu iyileştirdiler ve ona karşı samimi oldular: Ama siz (Müslümanlar), ona karşı hileli davrandınız ve onu ifsat ettiniz. Nitekim Ömer İbn Hattab, şöyle dedi: Ben deve derisinden dirhemler yapmaya niyet ettim. Kendisine o zaman deve kalmaz denildi. Bunun üzerine vazgeçti.

- Abdurrazzak es-Sanâni,(Ö: H. 211) "Tefsiru Abdürrezzak" adlı kitabında, Mamer'den, o da Eyyub'dan ve İbn Sîrin'den şunu rivayet etmiştir; Ömer İbn Hattab, deve derilerinden dirhemler basmak istediğinde şöyle dediler: "O zaman develer yok olup gider. Bunun üzerine onu terk etti."

Bazıları bununla, İslam'da devletin nakdini altın ve gümüş yapmamasının ve deri ve benzeri olarak adlandırılan her türlü parayı nakit olarak benimsemesinin caiz olduğuna dair delil getirmeye çalışmışlardır... Ayrıca sorunuzda da belirttiğiniz gibi bu asırdaki bazı kimseler, Ömer Radiyallahu Anh'dan rivayet edilen bu söze istinaden, altın ve gümüş sistemine geri dönülmesini reddedip zorunlu (kanuni) kağıt paraları tasdik etmektedirler... Bu konuya birkaç yönden cevap verilebilir:

a- Yukarıda bahsettiğimiz ve açıkladığımız gibi, İslam'da nakdin altın ve gümüş olduğuna, bunun Nebi Sallallahu Aleyhi ve Sellem'in ikrarından alındığına ve şeriatın, bu iki nakdi göz önünde bulundurarak birçok hükümleri altın ve gümüşe bağladığına delâlet eden birçok şerî deliller vardır... O halde nasıl olur da tüm bu deliller bırakılıp bir kenara konularak bu kesin ve açık olan delillere aykırı olan bir sözü ispatlamak için Ömer Radiyallahu Anh'ın sözüne başvurulabilir? Bu, şerî delillerle sahih bir istidlalde bulunmaktan uzak tuhaf olan bir şey değil midir?!

b- Sened (rivayet zinciri) yönünden bakıldığında, bu rivayette, rivayet edildikleri iki kanalda da sorun vardır. Zira bu rivayetin her iki senesinde inkıtâ vardır. Çünkü Ömer İbn Hattab'dan rivayette bulunan ilk ravi, Hasan el-Basri olup kendisi Ömer Radiyallahu Anh'ı görmemiş ve ondan (herhangi bir şey) almamıştır. Çünkü Hasan el-Basri, Ömer'in Hilafetinin sonunda ve onun vefatından kısa bir süre önce doğmuştur. İkinci rivayetteki ravi ise İbn Sîrin'dir. Aynı şekilde o da Ömer İbn Hattab'ı görmemiş ve ondan (herhangi bir şey) almamıştır. Zira onun, Ömer'in Hilafetinin sonunda ve Osman'ın Hilafetinde doğduğu söylenmektedir... Peki o halde

sabit ve sahih Nebevi hadislere mukabil senedinde inkıtâ olan bu rivayetleri almak nasıl doğru olabilir?!

c- Hasan el-Basri'nin rivayetinde, Ömer İbn Hattab Radıyallahu Anh şöyle demiştir: (Ben deve derisinden dirhemler yapmaya niyet ettim.) Yani Ömer nezdinde mesele, fiili yapmaya “niyet etmekten” öteye gitmemiştir ve onu yapmamıştır...O halde bunu, altın ve gümüşün dışında nakit benimsemenin caiz olduğuna nasıl dayandırabiliriz? Yani Kur'an'ı Kerim'in delillerine ve Allah'ın Rasulü Sallallahu Aleyhi ve Sellem'den İslam'da nakdi belirleyen sabit ve açık delillere karşılık sırf Ömer'in gerçekleşmemiş olan “niyetine” nasıl dayanabiliriz?! Bu, tuhaf olan bir şey değil midir?!

d- Sabit olan husus şudur ki; Raşid Halifeler, Rasul Sallallahu Aleyhi ve Sellem gibi nakit olarak altın ve gümüşü kullanmışlardır. Yani Ömer Radıyallahu Anh'ın Hilafeti döneminde kullanılan nakit, altın olarak dinar ve gümüş olarak da dirhemdi... O halde nasıl olur da Nebi Sallallahu Aleyhi ve Sellem ve Ömer de dahil Raşid Halifeler döneminde kesin ve sabit olan bir hususu bırakıp Ömer Radıyallahu Anh'ın deve derisinden dirhemler yapmaya niyet ettiğini söyleyen bir rivayeti alabiliriz?! Yani nasıl olur da “onun niyeti” hakkındaki bir rivayeti alıp onun -Allah tüm sahabelerden razı olsun- Hilafeti döneminde altın ve gümüşü nakit olarak kullandığına dair sabit olan fiilini terkedebiliriz?

Böylece Ömer Radıyallahu Anhu'dan rivayet edilen sözle istidlalde bulunmanın, yerinde olmayan bir istidlal olduğu ve İslam'ın devletin benimsediği nakdi belirtmediği şeklindeki bir sözün delil olmayacağı açığa çıkmış oldu. Aynı şekilde çok güçlü ve ispatlanmış olan delillere karşı çıkmak da uygun değildir...

4- Yukarıda bahsedilenlere ek olarak, dünyada altın ve gümüş sistemiyle amel etmenin terk edilmesi ve zorunlu (kanuni) kağıt paraların benimsenmesi, döviz kurlarındaki dalgalanma, piyasalarda ABD dolarının tahakkümü, zayıf ülkelerin para birimlerinin zarar görmesi, alım güçlerinin çok yüksek oranlarda düşmesi ve benzerleri gibi birçok büyük zarara yol açmıştır... Bunlar, nakdi, finansal ve ekonomik yönleri takip eden herkes için bilinen zararlardır... Dolayısıyla altın ve gümüş sistemine dönmedikçe ve sömürgeci kafir ülkelerin kağıt para hegemonyasından ve özellikle Amerika olmak üzere küresel ekonomiye tahakkümünden doğan bu zararları ortadan kaldırmak için dünyayı bu ikisini nakit olarak benimsemeye sürüklemedikçe bu zararlardan ve özellikle Amerika olmak üzere büyük kapitalist ülkelerin tahakkümünden kurtulmak, evet bunlardan kurtulmak mümkün olmayacaktır... Hilafet Devleti, Allah'ın izniyle bunu yapmaya ehil olan bir devlettir...

Yukarıda geçenlerin tamamı, Hilafet Devleti'nin şerî nakdinin (para biriminin) sadece altın ve gümüş olmasının farz olduğunu açıkça ortaya koymaktadır... Bilen ve hüküm verenlerin en hayırlısı Allah'tır.

Kardeşiniz

Ata İbn Halil Ebu Raşta

H. 24 Muharremu'l Haram 1442

M. 12/09/2020

Cevaba, Emir'in aşağıdaki web sitesinden bağlanabilirsiniz:

<http://archive.hizb-ut-tahrir.info/arabic/index.php/HTAmeer/QAsingle/4067/>